

Gospodarka finansowa JST w opinii skarbników samorządowych

W połowie 2018 r. FRDL przeprowadziła ankietę wśród skarbników gmin, miast i powiatów w Polsce. Po raz pierwszy na szeroką skalę udało się zebrać informacje od osób, które z racji swoich obowiązków mają wiedzę o codziennych aspektach zarządzania lokalnymi finansami w Polsce.

Sukces jednostki samorządu terytorialnego, zdaniem niemal 70% skarbników samorządowych, zależy przede wszystkim od możliwości utrzymania stabilności lokalnych finansów. Jej osiągnięcie nie jest jednak zadaniem łatwym. Problemy wynikają głównie ze znacznego obciążenia samorządów wydatkami sztywnymi, wśród których prym wiodą koszty finansowania oświaty i pomocy społecznej.

Drugim typem wydatków, które utrudniają osiągnięcie stabilności finansowej samorządu, są rosnące koszty obsługi infrastruktury (ponad 50% wskazań). Kwestia ta ma znaczenie szczególnie istotne, gdyż zgodnie z deklaracjami skarbników to właśnie inwestycje infrastrukturalne były w ostatniej kadencji priorytetem władz lokalnych – w ostatnich latach były przedmiotem największych wartościowo inwestycji w większości samorządów. Fakt, że przedsięwzięcia inwestycyjne zostały podjęte, zgodnie z deklaracjami ponad 70% skarbników, wynikał przede wszystkim z możliwości pozyskania dodatkowych środków z dotacji. Jedynie 1/5 skarbników stwierdziła, że podstawą podejmowania inwestycji były długofalowe plany rozwoju.

W ankiecie pytaliśmy skarbników o najważniejsze problemy finansowe i organizacyjne związane z realizacją inwestycji. Najczęściej (ponad 60% odpowiedzi) wskazywano na: wzrost wydatków bieżących związany z obsługą już wybudowanej infrastruktury, problemy z dostępem do środków UE, ograniczenie możliwości korzystania z narzędzi kredytowych wynikające z indywidualnego wskaźnika zadłużenia. Z kolei po stronie organizacyjnej najważniejszym problemem w realizacji inwestycji były częste przekroczenia w przetargach środków finansowych przeznaczonych na inwestycję (ponad 80% odpowiedzi twierdzących) oraz brak zainteresowania wykonawców udziałem w ogła-

szanych przetargach (prawie 70% odpowiedzi).

Skarbnicy potwierdzają, że samorządom brakuje środków na realizację wielu zadań. Dlatego też oczekują wzrostu subwencji ogólnej, w tym szczególnie jej części oświatowej (ponad 80% pozytywnych wskazań). Lepiej, zdaniem badanych, powinny być szacowane dotacje na zadania zlecone (ponad 90%). Zasadnicza większość skarbników (ponad 80%) uważa ponadto, że wzrosnąć powinny udziały samorządów w PIT i CIT, a samorząd powinien uzyskać udział w dochodach z VAT. Jednocześnie dość niechętnie skarbnicy odnoszą się do propozycji nowych własnych podatków lokalnych, w tym własnego lokalnego dodatku do PIT i CIT, czy podatków samostanowionych (około 50% negatywnych wskazań).

Większość skarbników dobrze i bardzo dobrze ocenia współpracę z władzami wykonawczymi jednostki samorządowej, a tylko trochę gorzej z lokalną radą. Niemniej opinia skarbników o wiedzy i kompetencji lokalnych polityków jest dość krytyczna. Tylko połowa skarbników twierdzi, że radni, w tym radni zrzeszeni w komisji rewizyjnej, mają wystarczające kompetencje do decydowania o działaniach samorządu i jego finansach. Zapewne dlatego właśnie skarbnicy uważają, że ich rola jest niezwykle ważna w utrzymaniu dyscypliny finansów samorządowych – w opinii ponad 90% skarbników ważnym instrumentem jest tu kontrasygnata, która w przekonaniu 70% respondentów jest narzędziem kontroli polityków.

Część pytań w ankiecie dotyczyła oceny samorządu jako miejsca realizacji kariery zawodowej. Dla skarbników najważniejsze znaczenie w tym kontekście ma wysokość wynagrodzenia i stabilność zatrudnienia (ponad 25% wskazań). Zasadnicza większość badanych uważa przy tym, że skarbnik powinien być pracownikiem zatrudnianym na podstawie bezterminowej umowy o pracę (niemal 80%), a zdecydowanie mniejsza grupa optowała za utrzymaniem obecnego modelu, w którym skarbnik zatrudniany jest poprzez powołanie na podstawie decyzji rady jednostki samorządu. Obszerny raport z badania zostanie opublikowany przez FRDL w kwietniu 2019 roku.

FUNDACJA
ROZWOJU
DEMOKRACJI
LOKALNEJ

Biuro Zarządu FRDL
ul. Żurawia 43
00-680 Warszawa
tel.: 22 351 93 21
fax: 22 351 93 10
zarzad@frdl.org.pl

www.frdl.org.pl